

Finndalen Bruksrettlag v/Arild Fallingen

2690 SKJÅK

, 04.04.2014

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2014/3792

Saksbehandler:
Lina Nøstvold

Avslag på søknad om uttak av jerv i Finndalsfjella

Vi viser til søknad fra Finndalen Bruksrettlag datert 3. april d.å. angående uttak av jerv i Finndalsfjella.

Med hjemmel i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, avslår Miljødirektoratet søknaden om ekstraordinært uttak av jerv i reinbeitedistrikt 9.

Søknaden

Bakgrunnen for søknaden er sporobservasjoner av jerv i Finndalsfjella og områdene rundt de siste ukene. Det vises til stort tap i området forrige beitesesong, og at antall jervspor i området gir grunn til bekymring for kommende beitesesong. Finndalen Bruksrettlag krever at det snarest settes i gang tiltak for å redusere bestanden av jerv i Finndalsfjella.

Bakgrunn

Stortinget har fastsatt et nasjonalt mål om 39 årlige ynglinger av jerv. De siste tre årene (2011-2013) er det registrert henholdsvis 58, 68 og 44 ynglinger av jerv på landsbasis. Etter naturmangfoldloven er jerv fredet. Det er likevel mulig å felle jerv med hjemmel i unntaksbestemmelsene i naturmangfoldloven, herunder § 18 første ledd b), for blant annet å forhindre skade på husdyr eller tamrein. Hensynet til levedyktig næringsvirksomhet i landbruket, samt hensynet til bosetting og livskvalitet i områder med rovvilt, medfører at forvaltningen ikke kan legges opp på en slik måte at det overordnede hensynet til rovvilt alene kan tillegges vekt. Forvaltningen må derfor være differensiert. Det innebærer at bruken av ulike tiltak og virkemidler må legges opp på en måte som så langt det er mulig differensierer mellom de ulike interesser i ulike geografiske områder. Det er likevel et generelt vilkår at tillatelse til felling bare kan gis dersom felling ikke vil være skadelig for bestandens overlevelse.

Lovgrunnlaget

Lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets beslutning i saken.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) lyder:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivarettatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 8.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere i vedtaket. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnadene ved miljøforringelse. Vedtaket gjelder ekstraordinært uttak av jerv og det er ikke aktuelt å stille fordyrende vilkår i vedtaket. Direktoratet anser derfor ikke § 11 som relevant i saken.

Direktoratet legger til grunn at denne beslutningen blant annet bygger på kunnskap om jervens bestandssituasjon. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jf. naturmangfoldloven § 8. Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, der følgende fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

«Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk

b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)»

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

«Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

«I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn.

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.»

Rovviltforskriften § 13 (Direktoratet for naturforvaltnings myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

«Direktoratet for naturforvaltning kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt for gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)»

Direktoratets vurdering

Generelt:

Direktoratet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

I representantforslag 163 S (2010-2011) punkt 2.2.4 heter det:

«I de tilfeller der lisensfelling ikke gir tilfredsstillende uttelling, skal miljøforvaltningen så langt det er mulig sørge for at resterende kvote tas ut i de områdene lisensfellingsskvote er gitt. Uttak i det som av rovviltneemndene er definert som prioriterte beiteområder i de enkelte regionene blir prioritert.»

Videre om jerv:

«Når det gjelder jerv, konstateres det at lisensfelling per i dag ikke fungerer tilfredsstillende. Det skal fortsatt være målsetting om at lisensfelling skal bli

hovedvirkemiddelet i bestandsreguleringen av jerv, slik at ekstraordinære uttak av ynglelokaliteter over tid kan reduseres til et minimum.

Uttak av jerv gjennomført av miljøforvaltningen skal så langt det er mulig gjennomføres under lisensfellingsperioden, men likevel slik at uttak gjennomføres på en kostnadseffektiv måte.»

Når direktoratet skal vurdere behovet for ekstraordinære uttak, vurderes hovedsakelig skadehistorikken/skadepotensialet i de ulike områdene, samt de føringer som er lagt i regional forvaltningsplan i forhold til den differensierte forvaltningen av jerv. Videre gjøres det vurderinger knyttet til bestandstall og felling av jerv siste år.

Politiske og forvaltningsmessige rammevilkår:

Det nasjonale bestandsmålet for jerv er etter behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) fastsatt til 39 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften § 3. Det nasjonale bestandsmålet på jerv er videre fordelt på 5 av 8 forvaltningsregioner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. I region 3 - Oppland er det mål om 4 årlige ynglinger av jerv.

Direktoratet legger til grunn at det nasjonale bestandsmålet på jerv er fordelt på ulike forvaltningsregioner, og at de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12 er ivarettatt. Dette innebærer at avgrensingen av regioner med eller uten mål om ynglinger av jerv er foretatt ut fra en samlet vurdering, og forventes å gi de beste samfunnsmessige resultater.

Om bestandssituasjonen og overvåking av jerv:

Direktoratet vil vise til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, og Rovdata er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. Rapporteringsfristen for overvåking av jerv er 1. oktober hvert år.

NINA rapport 981 gir den siste oppdaterte oversikten over antall verifiserte ynglinger av jerv i hver region, og for hele landet. Årene 2011-2013 er det verifisert henholdsvis 58, 68 og 44 ynglinger av jerv på landsbasis. I 2013 ble det gjennomført hiuttak ved 4 lokaliteter, slik at netto antall ynglinger før beitesesongen 2013 var på 40 ynglinger. Direktoratet konstaterer at antall ynglinger ligger nært bestandsmålet på 39 årlige ynglinger av jerv. De tre siste årene (fra 2011 til 2013) er det registrert henholdsvis 2, 4 og 5 ynglinger av jerv i region 3. Dette betyr at regionen har hatt en bestand som har vært omtrent på bestandsmålet de siste årene.

Offentlige avgjørelser som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Førre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen jervebestanden utsettes for, jf. naturmangfoldloven § 10. Utover enkelte påkjørsler og predasjon, skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling. Miljøforvaltningen har i stor grad har oversikt over den samlede belastningen.

Forvaltning av jerv i region 3:

Rovviltnemnda i region 3 beskriver i sin forvaltningsplan at regionen skal ha 4 årlige ynglinger av jerv. Det er lagt opp til en geografisk differensiert forvaltning i regionen, med et definert yngleområde for jerv, et definert yngleområde for gaupe og resterende del av regionen er prioritert til beitedyr. Dette innebærer at virkemiddelbruken må legges opp på en slik måte at man differensierer mellom de forskjellige interessene/prioriteringene i ulike geografiske områder.

Den geografiske differensieringen medfører at terskelen for uttak av jerv er høyere innenfor yngleområdet enn utenfor. Finndalsfjella ligger innenfor området som i forvaltningsplanen er definert som yngleområde for jerv. I forvaltningsplanen er det spesifisert at terskelen for å vurdere felling av rovvilt framfor andre forebyggende tiltak er høyere innenfor forvaltningsområdene for disse to rovviltartene.

I vedtak om lisensfellingsskvote for region 3 for 2013/2014, åpnet rovviltnemnda i region 3 for å felle 8 jerver. Årets lisensfellingsperiode for jerv er fra 10. september 2013 til 15. februar d.å. Kjent avgang av jerv i regionen i denne perioden er på 2 jerver. I tillegg ble en tispe felt 24. august 2013 i Nord-Fron og denne er også belastet lisenskvoten.

Direktoratets konklusjon

Jerv er fredet etter lov av 29. mai 1981 om jakt og fangst av vilt (viltloven) og naturmangfoldloven. Samtidig er det slik at jerv volder skade på næringsutøvelse, husdyr- og tamreinnæring. For blant annet å forhindre skade på husdyr og tamrein kan rovvilt felles med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b). Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, jf. rovviltforskriften §§ 9 og 13, mens regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt (gaupe), jf. rovviltforskriften §§ 10, 11 og 13.

Det vises til rovviltforliket i 2011, hvor det påpekes at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Region 3 er delt inn i et område med mål om ynglende bestand av jerv, et område med mål om ynglende bestand av gaupe og et område prioritert for beitedyr. Dette betyr at det vil være ulik terskel for å iverksette fellingstillatelse på jerv i disse områdene. Området rundt Finndalsfjella ligger innenfor det området i region 3 hvor rovviltnemnda har bestemt at det skal være ynglende bestand av jerv. I forvaltningsplanen har nemnda spesifisert at terskelen for uttak av jerv i dette området skal være høy, og at slike områder skal prioriteres i forhold til tildeling av midler til forebyggende tiltak.

Statens naturoppsyn (SNO) jobber med bestandsregistrering av jerv i disse dager, og direktoratet følger dette arbeidet tett. Dette med tanke på å få en fortløpende oversikt over bestandssituasjonen og samtidig kunne gjøre kontinuerlige vurderinger av behovet for ekstraordinære uttak av jerv.

Direktoratet har i brev datert 26. februar d.å. gitt et midlertidig svar til rovviltnemnda i region 3 angående uttak av bjørn, ulv og jerv. Her ble det presisert at områder som er prioritert til beitedyr vil prioriteres for eventuelle slike uttak. Finndalsfjella er i så måte ikke prioritert for ekstraordinære uttak av jerv våren 2014.

Pr. i dag er det ingen dokumenterte eller antatte ynglinger av jerv i region 3. Direktoratet gjør en fortløpende vurdering av situasjonen og behovet for uttak etter hvert som yngleregistreringene meldes inn. Dersom det dokumenteres flere ynglinger enn bestandsmålet på 4 i region 3, kan det være aktuelt med uttak. Dette gjelder hovedsakelig i beiteprioriterte områder, men kan også være aktuelt innenfor yngleområde for jerv i spesielle tilfeller. Ved vurdering av eventuelle uttak vil direktoratet ha spesielt fokus på skadesituasjonen foregående år, skadepotensiale, bestandsmål, arealdifferensieringen og tilrådingen fra rovviltnemnda.

Ut fra en helhetsvurdering av situasjonen mener direktoratet at det ikke er aktuelt å iverksette ekstraordinære uttak av jerv i Finndalsfjella.

På bakgrunn av vurderingene over og med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, avslår Miljødirektoratet søknad om ekstraordinære uttak av jerv i Finndalsfjella.

Vedtaket kan påklages til Miljøverndepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for Direktoratet for naturforvaltning, jf. § 32.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Terje Bø
seksjonsleder

Lina Nøstvold
Rådgiver

Kopi til:

Fylkesmannen i Oppland	Serviceboks	2626	Lillehammer
Rovviltnemnda i region 3 v/Fylkesmannen i Oppland	Serviceboks	2626	LILLEHAMMER
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007, Dep	0030	OSLO